

Гаврилюк Н. В.,
кандидат філологічних наук, доцент
кафедри української мови імені проф. К. Ф. Шульжука
Рівненського державного гуманітарного університету
E-mail: NatkaVGR@mail.ru

Оздемір О. В.,
кандидат філологічних наук, викладач
кафедри теорії літератури та славістики
Рівненського державного гуманітарного університету
E-mail: staruh_ov@ukr.net

ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКІ НОМІНАЦІЇ З КОМПОНЕНТОМ «ЗОРЯ» В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ

У статті проаналізовано індивідуально-авторські номінації з компонентом «зоря» в українській поезії. Описано способи творення інновацій, визначено найпродуктивніші з них. Охарактеризовано семантичні особливості новотворів. Звернено увагу на фольклорне, міфологічне підґрунтя індивідуально-авторських космогонічних номінацій.

Ключові слова: *індивідуально-авторська номінація, новотвір, інновація, компонент «зоря», спосіб творення, семантика, фольклор.*

Українська лінгвістика приділяє значну увагу всебічному дослідженню поетичного словника, аналізу тенденцій його формування й оновлення. Традиційними складниками поетичного мовлення є назви осіб, тварин, рослин, дій, ознак, явищ природи і довкілля тощо. Значний образотворчий потенціал має космогонічна лексика, зокрема номінації з компонентом «зоря». Багата фольклорна символіка міфологеми «зоря» дає потужний поштовх для конструювання індивідуально-авторських інновацій на основі творчого використання і переосмислення традиційних значень, що сприяє загалом збагаченню мови поезії новими, зазвичай яскравими, емоційно наснаженими образами.

В українському мовознавстві окремі самостійні дослідження космогонічної лексики наявні переважно в ономастиці і термінології. Так, Т. Ю. Ковалевська здійснила комплексний аналіз функціонування в художньому мовленні українських оригінальних космонімів як системних елементів ономастикону [11, с. 3]. О. М. Богуш описала систему української астрономічної термінології кінця XIX – першої третини XX ст. як підсистему літературної мови на етапі становлення її наукового стилю [2, с. 2].

Апелятивні назви об'єктів космічного простору у лінгвістичних студіях представлені здебільшого лише як елемент у різноаспектних дослідженнях мовотворчості українських митців слова (О. С. Переломова [14], Л. Я. Дмитришин [7], С. А. Шуляк [19]). Образ-символ зорі розглядався також у загальному контексті дослідження мови фольклору, знаків української етнокультури і міфології (Н. О. Данилюк [6], В. В. Жайворонок [8], В. М. Войтович [3]). Така ж ситуація характерна й для індивідуально-авторської неології. Новотвори з компонентом «зоря» ставали об'єктом принагідного аналізу в комплексних дослідженнях словотворчої практики українських письменників (Г. М. Вокальчук [5], Н. А. Адах [1], О. В. Кирилюк [10] та ін.).

Метою пропонованої статті є аналіз структурно-семантичних особливостей, стилістичного навантаження та фольклорного підґрунтя індивідуально-авторських номінацій із компонентом «зоря» в українському поетичному мовленні.

Джерельною базою дослідження став матеріал словників неологічної лексики поетів XX–XXI ст. [1; 4; 9; 10; 13; 17], а також картотека індивідуально-авторських новотворів, укладена членами неографічної лабораторії «NEOLEX-Рівне» Рівненського державного гуманітарного університету (науковий керівник – проф. Г. М. Вокальчук).

Для творення індивідуально-авторських номінацій із компонентом «зоря» поети використовували такі способи:

- суфіксальний: *зірковично, зореничка, зореничність* (В. Барка), *зоринь* (Г. Кириченко), *зоринний* (А. Кичинський), *зорястий* (В. Свідзінський, Є. Маланюк) та ін.;

- префіксальний: *взоріти* (П. Тичина), *прозірочка* (І. Калинець), *перезорювати* (П. Тичина, М. Зеров) та ін.;

- префіксально-суфіксальний: *роззоряний* (Є. Маланюк), *міжзір'я* (В. Ярмолук), *міжзірний* (Б.-І. Антонич), *межизірний* (В. Стус), *понадзірний* (В. Стус) та ін.;

- основоскладання: *зіркополе* (В. Барка), *зореколо* (Б.-І. Антонич), *зоресало* (А. Бондар), *дніпрозоря* (І. Калинець), *ряснозорний* (П. Тичина) та ін.;

- словоскладання: *зоря-подарунок* (Д. Павличко), *зоря-мрія* (Б. Лепкий), *вуглинка-зоря* (Є. Шморгун), *ягода-зоря* (О. Ющенко), *зоря-ювелір* (М. Руденко) та ін.

Найпродуктивнішим з-поміж афіксальних способів є суфіксальний, яким утворена, зокрема, значна кількість індивідуально-авторських дієслів: *зіркішати* (І. Драч), *зореніти* (П. Тичина), *зіронькувати* (М. Тимчак), *зірчити* (Л. Литвинчук), *зірнитися* (В. Свідзінський). В основі творення згаданих дієслів лежать асоціації із зорею як із чимось світлим і величним. У контексті інновації реалізують різні переносні значення: «ставати яснішими (про очі, зміну емоційного стану)»: *Он чайка заспана тріпоче, / Купаючи мигливу тінь. / Зіркішають тривожні очі, / Черпають вії далечинь* (І. Драч); «виднітися, наблизитися»: *Вже перемога зореніла / за стами тисячів заграє...* (П. Тичина); «подавати сигнал»: *Перед окопом стоїм, / зіронькуєш мені з України, / Пригортаєш до себе / залишені мною стежки* (М. Тимчак); «виднітися, виділятися формою, кольором, блиском, схожим до зірок»: *Суниці куцик у траві іскриться, / Ромашки квітка де-не-де зірчить...* (Л. Литвинчук); *...зігрітий став / Зірнівся лататтям* (В. Свідзінський). Такі індивідуально-авторські номінації є експресивними, несуть у собі заряд поетичності.

Із-поміж суфіксальних іменників особливим емоційним забарвленням вирізняються новотвори зі зменшено-пестливими суфіксами: *У шовковиці – шовковенятко, / В гаю у стежки – стеженятко, / У хмари в небі – хмаренятко, / В зорі над садом – зоренятко / Вже народилися* (М. Вінграновський); *...слово дитинне, / Зоряточко між зірок* (Т. Коломієць).

Суфіксальним способом утворено також оригінальні збірні іменники: *Це – зір'я в листі фіялкове, / святе: п'ятипелюсне все!..* (В. Барка); *Здається, ледацює / Ота небесна рать, / Як у житті, у нас, / Це зорянство здрімнуло* (В. Кириченко).

Префіксально-суфіксальні інновації з компонентом «зоря» мають переважно локативне спрямування, виражене префіксами *між-, над-, під-, за-*: *І в поміжзір'ї / Бутафоричних ліхтарів / Крокують звуки дико-дивні / Відлунням неприсутніх снів* (О. Горкуша); *Щоб досягти крилами / підзоряних недосягальних див* (Л. Мосендз); *Твій голос – то слізна без слів / Молитва білих квітів, / То тихий мелодійний спів / Із зазірних засвітів...* (С. Чарнецький).

Однак переважна більшість інновацій утворена осново- та словоскладанням. Складні і складені номінації, поєднуючи значення мотивувальних основ, стають виразниками цілісного оригінального значення і передають індивідуальне сприйняття світу того чи іншого автора. У проаналізованих новотворах компонент «зоря» найчастіше сполучається з компонентами такої семантики:

«особа»: *зореходець, зіронька-дівонька, лицар-яснозор* (П. Тичина), *зореюний* (В. Сосюра), *людинонька-зірка* (І. Драч), *донечка-зоринонька* (Л. Куліш-Зіньків), *зіронька-небога* (В. Кириченко), *зорекрад* (Ю. Андрухович), *звіздознавець* (М. Драй-Хмара), *зореневітроман* (О. Горкуша);

«рослина»: *ягода-зоря* (О. Ющенко), *зорегроно* (В. Стус), *зірка-суцвіття* (В. Рубан), *зоряно-квітучий* (І. Калинець), *зорецвітний, зоря-вербена* (М. Рильський), *зірка-айстра* (В. Барка), *айстра-зоря* (Ю. Дараган), *зірочка-жовтivecь* (Д. Білоус), *зорецвіт* (Ю. Клен, В. Кириченко);

«тварина»: *зоря-вівця* (Б. Лепкий), *зоря-кінь* (О. Самара), *птах-зорянич, зорянка-птаха* (А. Мойсієнко), *птиця-зірниця* (А. Малишко), *лебідь-зоря* (С. Праск);

«колір»: *зелен-зоря* (П. Воронько), *золото-зірка* (Г. Чубач), *злотозор* (П. Тичина), *синьозір'я* (В. Ярмолук), *жовтозорий* (В. Сосюра), *блакитнозорий* (А. Малишко, Д. Павличко), *синьозорий* (А. Малишко), *синезоряний* (Ю. Дараган), *червонозоряний* (М. Йогансен), *білозоряний* (Ю. Клен);

«кількість»: *двозір'я*, *стозірний*, *стозір'я* (В. Барка), *семизорий* (Б. Рубчак), *сьомизорий* (Б.-І. Антонич), *стозорий* (В. Стус, П. Тичина, Дм. Тась, Б. Боровець), *стозоряний* (М. Рильський, Ю. Бедрик), *зорі-міради* (С. Бабій);

«явище природи»: *зорехмарний* (М. Вінграновський), *сніжиньонька-снізіронька* (І. Калинець), *сніжинки-зірочки* (Л. Куліш-Зіньків), *зоресніг* (А. Листопад), *роса-зоря* (Б.-І. Антонич);

«дія, процес»: *зореплескіт*, *зореплин* (О. Горкуша), *зореобіг* (А. Листопад), *зорезнавчий* (І. Драч), *зореносний* (В. Сосюра), *зореплинний*, *зоресійний* (І. Калинець), *зореметний* (Є. Маланюк), *зоретканий*, *зорегасно* (В. Бобинський), *зоремечно* (Ір. Калинець);

«соматичне поняття»: *зіркоокий* (А. Малишко), *зореокий* (М. Рильський, Є. Маланюк), *зоряноокий* (М. Зеров, М. Доленго), *зіркорогий* (Б. Рубчак), *око-зоряниця* (Д. Павличко), *зорі-очі* (В. Кучерук), *пальчик-зірка* (І. Драч), *серце-зірка* (О. Ундір), *зіркокрилля* (В. Барка);

«темпоральне поняття»: *зоре-день* (І. Маловічко), *зоря-весниця* (В. Кириченко), *зоревічний* (О. Горкуша);

«ювелірне поняття»: *перлозорий* (В. Пачовський), *зоря-перлина* (Ю. Дараган), *зоря-ювелір* (М. Руденко), *зірка-намистина* (І. Світличний);

«вербальне поняття»: *слово-зоря* (Б.-І. Антонич), *мовно-зоряний* (Д. Білоус);

«мілітарне поняття»: *снайпер-зоря* (І. Мироненко), *зоря-повстанець* (С. Онищенко), *зоря-куля* (Б.-І. Антонич);

«електро-, радіопристрій»: *зірка-ліхтар* (М. Хвильовий), *зірка-світлофор* (В. Кириченко), *телезоря* (М. Тимчак);

«вогонь»: *зоря-вогонь* (П. Усенко), *вуглинка-зоря* (Є. Шморгун), *іскра-звізда* (В. Барка), *жаринка-зірочка* (О. Ковальова), *вогненнозоро* (В. Кириченко);

«світло»: *світлозорий* (М. Рильський), *світлозорний* (В. Пачовський), *світлозоро* (З. Бережан), *світло-зоря* (С. Йовенко);

«краса»: *чудозірка*, *чудозоря* (Б. Радонь), *диво-зоря*, *краса-звізда* (О. Ундір), *зоря-чар*, *краса-зірниця* (С. Черкасенко).

Проте, услід за багатьма дослідниками, наголошуємо, що значення композитів і юкстапозитів не можна розглядати як суму семантики їхніх компонентів. Як зазначає Н. М. Сологуб, не семантика окремих основ, а образне уявлення про денотати зближують окремі компоненти складного слова [15, с. 86].

Конструюючи індивідуально-авторські номінації зі стрижневим компонентом «зоря», поети здебільшого спираються на традиції фольклору та поетичного слововживання. Дещо менше простежується інновацій з незвичним і несподіваним поєднанням компонентів.

З усної народної творчості бере початок звичай порівнювати дівчину, жінку із зіронькою [6, с. 389], яка знайшла продовження і в поетичному мовленні: *Славу співають нам зіроньки-дівоньки...* (П. Тичина); *Донечку-зориньку покликала мати* (Л. Куліш-Зіньків). Авторські складені номінації *зіронька-дівонька* (П. Тичина), *донечка-зоринька* (Л. Куліш-Зіньків), *зіронька-небога* (В. Кириченко) мають виразне фольклорне забарвлення також через наявність демінутивно-меліоративних суфіксів у їхній структурі.

В українській культурі із зірками часто порівнювали дівочі очі [12, с. 87]. Продовженням цієї традиції є індивідуально-авторський новотвір *зорецвіт*, який в ускладненому метафоричному контексті допомагає створити образ очей, що виражають любов, ніжність, надію: *Для мене в нім не блискавки-вогні – / Твоїх очей чарівні зорецвіти* (В. Кириченко); *Єдина в дні гіркої безнадії / Ще світиш ти мені, / Мов неба зорецвіт, що стріли сіє / На бистрині річній.* (Ю. Клен).

Загалом новотвори із соматичним компонентом «око» активно представлені в поетичному мовленні: *... Встає з могили в загадковій млоті / Зоряноока молода Інґрід* (М. Зеров); *І чорнявій,*

зорянокій Пані Тиші вклонився Гнів (М. Доленго); *А у синього вечора / Ясні зорі-очі* (В. Кучерук). Прикметник *зореокий* узагальнюється у творчості кількох авторів. Наприклад: *Там за нею* [завісою – Н. Г.], *лебедіє, / Як дощем облиті луки, / Зореокої надії / Обітована земля* (М. Рильський); *Який же ангел зореокий / З нічних небес на нас вказав...* (Є. Маланюк); *Йй на гризоту всім чужим вітрам, / На нездалість блазнюватим зайдам, / Мій народ не раб і не товар – / Скелем'язий, зореокий Байда* (О. Горкуша); *Тиша. Вечір. Літо. Спокій. / Сонце сіло. Ані руш. / Сходить місяць зореокий. / Зиркає у дно калюж* (О. Медуниця); *Ходи сюди, чаклунко зореока, / Послухаєм зелену скрипку саду* (І. Редчиць). У наведених контекстах простежується переважно метафоричне, образне вживання новотвору з різними значеннєвими відтінками: «променистий, сяючий; схожий до зірок формою тощо; близький до зірок та ін.».

Численними в поетичному мовленні є також номінації із творчим поєднанням компонентів «зоря» та «рослина», «кількість», «колір», «дія, процес».

Поєднання в одній номінації компонентів «зоря» і «рослина» пов'язане передусім із зоровими асоціаціями: зірка і квітка схожі за формою. Метафоричне переосмислення відбувається у двох напрямках: 1) квітка порівнюється із зіркою: *Зорі-вербени цвітуть, / Душі левконій зітхають ...* (М. Рильський); *А трави з квітами-зірками – / відомі зірочки-жовтивці* (Д. Білоус); 2) зірка порівнюється із квіткою: *Айстри-зорі квітнуть в оксамиті / Урочистих лагідних небес* (Ю. Дараган); *Зірко-айстро, стань, / супутнице світила прєблагого...* (В. Барка). Показово, що в поетичній уяві зорі найчастіше асоціюються з айстрами, які за формою найбільше схожі із зірками. Очевидно, саме тому назва цієї квітки у перекладі із грецької означає *astron* – «зірка» [18, с. 21]. В українців айстра є «уособленням журливої передосінньої й ранньої осінньої пори» [8, с. 10], через що індивідуально-авторські новотвори з цим компонентом часто вживаються у контекстах, які передають сумний настрій: *...сузір'я айстрооки / печаль дотерплять...; А зорі астрооки / вислухують печалі кипариса* (В. Барка).

Індивідуально-авторські новотвори з числівником *сто* є експресивними номінаціями, у яких нумеративний компонент вказує не на точно визначену кількість, а на інтенсивність вияву ознаки: *В душі моїй сила стозора, – бушуй ти, натхнення, бушуй!* (П. Тичина); *Тільки сіль, і вода, і житняк, / і світанок, і ніч, і стозора / небезпека, і сонна і хора / ця душа – вирушає успак!* (В. Стус).

Нерідко космогонічні індивідуально-авторські номінації мають міфологічне підґрунтя. Наприклад, за народними уявленнями, крім нерухомих сузір'їв, у зоряному небі є сім зірок, так званих «блукаючих». Ці зірки вважалися божественними, бо кожна з них керує своєю годиною [3, с. 202]. Можливо, авторська інтерпретація саме цього міфу покладено в основу інновації *сьомизорій*: *Йде віз – колеса сьомизорі. / Це від 'їзд дня* (Б.-І. Антонич).

У світовій міфології зоря – це символ світлого духу, що бореться проти сил п'їтьми [16, с. 98]. Відлуння цих уявлень відчуваються в контексті, у якому вживається новотвір *мовно-зоряний*: *Мовно-зоряна світобудова, / ворог твій – шовіністична тьма. / Зникне десь одна-єдина мова – / і уже гармонії нема* (Д. Білоус). У поетичних рядках автор образно осмислює актуальну для українського суспільства проблему функціонування рідної мови.

Усе частіше в поетичному мовленні спостерігаємо не лише традиційне функціонування образу зорі, а й асоціативні комплекси, побудовані на зближенні назви космічного об'єкта із сучасними поняттями, які є результатом науково-технічного поступу суспільства: *Чарівний день / Сушить весла ночі, / Зірки-світлофори вимкнено, / Двірники – ранку перехожі – / Працюють – підметено* (В. Кириченко); *Чогось повернувся, дивлюсь – над заводом / Посіяно сотню зірок-ліхтарів...* (М. Хвильовий).

Нетрадиційними для української словесної творчості є космогонічні інновації, які сполучаються з мілітарним компонентом. Індивідуально-авторські новотвори цієї групи є оригінальними номінаціями, які в контексті створюють образ падаючих зірок: *Від навколеземних станцій / Падають зорі-повстанці* (С. Онищенко); *... в рушницю ночі вклав хтось зорі-кулі* (Б.-І. Антонич).

Отже, поетичне змалювання об'єктів космічного простору має давні традиції, що беруть свій початок ще в усній народній творчості і закономірно знаходять продовження в індивідуально-авторській номінації. В українській поезії інновації з компонентом «зоря» утворено суфіксальним, префіксальним, префіксально-суфіксальним способами, осново- та словоскладанням. Найбільш активно в поетичному мовленні вживаються складні і складені новотвори. Виявленням та творчим використанням традицій фольклорного і поетичного слововживання є індивідуально-авторські номінації, у яких поєднуються компоненти «зоря» та «особа», «рослина», «тварина», «соматичне поняття», «явище природи», «кількість», «колір», «дія, процес», «вогонь», «світло», «краса», «темпоральне поняття».

Нетрадиційними є зближення компонентів «зоря» і «мілітарне поняття», «електро-, радіопристрій». Такі інновації свідчать про поступове проникнення до поетичного словника номінацій сучасних реалій дійсності.

Перспективним вважаємо подальше комплексне дослідження індивідуально-авторських номінацій об'єктів космічного простору як складників мовно-поетичної картини світу.

Список використаної літератури

1. Адах Н. А. Авторські лексичні новотвори Василя Барки (семантико-дериваційний та лексикографічний аспекти) / Н. А. Адах; за ред. Г. М. Вокальчук. – Рівне : Видавництво Олега Зеня, 2007. – 136 с.
2. Богуш О. М. Українська астрономічна термінологія кінця XIX – першої третини XX століття: генеза, структура, системна організація : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 – укр. мова / О. М. Богуш. – Луцьк, 2015. – 20 с.
3. Войтович В. Українська міфологія / В. Войтович. – К. : Либідь, 2002. – 664 с.
4. Вокальчук Г. М. Авторський неологізм в українській поезії XX століття (лексикографічний аспект): монографія / Г. М. Вокальчук; за ред. А. П. Грищенка. – Рівне : НВЦ «Перспектива», 2004. – 524 с.
5. Вокальчук Г. М. Словотворчість українських поетів XX століття: [монографія] / Г. М. Вокальчук; відп. ред. С. Я. Єрмоленко. – Острого : Національний університет «Острозька академія», 2008. – 536 с.
6. Данилюк Н. О. Поетичне слово в українській народній пісні: монографія / Н. О. Данилюк. – Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – 512 с.
7. Дмитришин Л. Я. Метафоричні структури у творчості поетів Празької школи : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 – укр. мова / Л. Я. Дмитришин. – К., 2006. – 19 с.
8. Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури : словник-довідник / В. В. Жайворонок. – К. : Довіра, 2006. – 703 с.
9. Київські неокласики: словотворчість / Н. В. Гаврилюк ; відп. ред. Г. М. Вокальчук. – Острого : Вид-во НаУ «Острозька академія», 2009. – 216 с.
10. Кирилюк О. Словник авторських лексичних новотворів Павла Тичини / за ред. С. Я. Єрмоленко, Г. М. Вокальчук // Мовотворчість Павла Тичини у дзеркалі третього тисячоліття [збірник наук. праць]. – Острого, 2011. – С. 181–263.
11. Ковалевська Т. Ю. Стилістичний потенціал космічних назв в українській поезії XIX–XX століть : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 – укр. мова / Т. Ю. Ковалевська. – Дніпропетровськ, 1994. – 18 с.
12. Кононенко В. І. Символи української мови / В. І. Кононенко. – Івано-Франківськ : Плай, 1996. – 272 с.
13. Максимчук В. В. Короткий словник авторських лексичних новотворів поетів Рівненщини / В. В. Максимчук ; за ред. Г. М. Вокальчук // Проблеми й перспективи авторської лексикографії. «Регіональний» словник поетичних неологем (Рівненщина). – Острого : Вид-во НаУ «Острозька академія», 2008. – С. 65–188.
14. Переломова О. С. Ідіостиль Валерія Шевчука : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 – укр. мова / О. С. Переломова. – К., 2002. – 19 с.
15. Сологуб Н. М. Мовний світ Олеся Гончара / Н. М. Сологуб. – К. : Наукова думка, 1991. – 140 с.
16. Словник символів культури України / за заг. ред. В. П. Коцура, О. І. Потапенка, М. К. Дмитренко. – К. : Міленіум, 2002. – 260 с.
17. Словотворчість шістдесятників. Василь Стус. Ігор Калинець. Іван Світличний. Григорій Чубай [збірник наук. праць; відп. ред. Г. М. Вокальчук]. – Острого : Вид-во НаУОА, 2010. – 492 с.
18. Сучасний тлумачний словник української мови / за заг. ред. В. В. Дубічинського. – Х. : ВД «Школа», 2011. – 1008 с.
19. Шуляк С. А. Поетика образу неба в мовотворчості Євгена Гуцала [Електронний ресурс] / С. А. Шуляк. – Режим доступу : http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/1649/1/Poetuka_obrazy_neba.pdf.

Гаврилюк Н. В., Оздемир О. В. Индивидуально-авторские номинации с компонентом «звезда» в украинской поэзии.

Аннотация

В статье проанализированы индивидуально-авторские номинации с компонентом «звезда» в украинской поэзии. Описаны способы создания инноваций, определены самые продуктивные из них. Охарактеризованы семантические особенности семантики новообразований. Обращено внимание на фольклорное, мифологическое основание индивидуально-авторских космогонических номинаций.

Ключевые слова: индивидуально-авторская номинация, авторский неологизм, инновация, компонент «звезда», способ создания, семантика, фольклор.

Gavrylyuk N. V., Ozdemir O. V. Individual author's nominations with «star» component in Ukrainian poetry.

Summary

Poetic depiction of space objects has a long tradition, that has its origins in the folklore, and are naturally continuing to individual author's nomination.

The purpose of this article is to analyze the derivative, semantic and stylistic features, and folklore basis of author's lexical neologisms with «star» component in the Ukrainian poetic speech.

Innovations created by such derivation methods: suffixation, prefixation, prefixation-suffixation, composition, juxtaposition.

The vast majority of innovations created compositional, juxtapositional methods. Complex and composite individual author's words, combining the lexical meaning of the motivation bases are integral exponents original lexical meaning.

Constructing individual author's nominations of a core component of the «star», poets mostly rely on the tradition of folklore, mythology and poetic usage. These are innovations which combine components of the «star» and «person», «plant», «animal», «somatic concept», «natural phenomenon», «number», «color», «action process», «fire», «light», «beauty», «temporal concept».

Unconventional is the convergence with components «star» and «military concept», «electricity, the radio unit».

We consider promising future comprehensive study of individual author's nominations of space objects as components of language and poetic picture of the world.

Key words: individual author's nomination, author's neologism, innovation, «star» component, methods of word-formation, semantics, folklore.

УДК 811.161.1'42 Лихачев

Гамали О. И.,

*кандидат филологических наук, доцент
кафедры русской филологии и зарубежной литературы*

Криворожского педагогического института

ГВУЗ «Криворожский национальный университет»

E-mail: gamalioi@mail.ru

Каневская О. Б.,

кандидат педагогических наук, доцент

кафедры русской филологии и зарубежной литературы

Криворожского педагогического института

ГВУЗ «Криворожский национальный университет»

E-mail: o.b.kanevska@rambler.ru

**АКСИОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ ИЗУЧЕНИЯ ЯЗЫКА ТРУДОВ Д. С. ЛИХАЧЕВА:
ЭМОЦИОНАЛЬНО-ОЦЕНОЧНЫЕ СРЕДСТВА**

В статье в аспекте аксиологической картины мира описаны средства репрезентации эмоциональности и оценочности в научных и научно-публицистических работах академика Д. С. Лихачева: эмоционально-оценочная лексика (существительные, прилагательные, наречия), тропы (поэтизмы, метафоры, сравнения), а также риторические фигуры (повторы, риторические восклицания и вопросы).

Ключевые слова: Д. С. Лихачев, аксиологическая картина мира, индивидуальный стиль, категория оценки, эмоционально-оценочная лексика, тропы, риторические фигуры.